

Szerkesztői iroda:  
Nagyenyeden  
A KIADÓHIVATALBAN  
hová  
lap szellemi részét illető  
közlemények küldendők  
Kiadóhivatal:  
Wokál János könyvkereskedése  
hová  
az előfizetések és hirdetések  
bérmentesen küldendők.  
Kéziratok nem adóznak vissza.

# KÖZÉRDEK

## Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:  
helyben házhoz hordva vagy  
vidékre postán küldve  
egész évre 4 frt,  
félévre . . . 2 frt,  
negyedévre 1 frt.  
Hirdetmények díja:  
3 hasábos petit sorért, vagy  
ennek helyéért 5 kr.  
Bélyegdíjért külön 30 kr.  
Nyilttér óra 15 kr.

### A párbaj.

(g. g.) Valahányszor nagyobb számú lovagias vérengzések történnek, rendszeresen fölemelkedik a hírlapok hasábjain a meztelen mellű vén párbaj-kérdés.

Vaskos kötetekkel dobálták már meg; törvényt is csináltak már ellene; okos filozófusok és államférfiak tűnődtek a megoldásán, sőt a római katolikus vallás átokkal is sujtotta.

A lovagias verekedési mód mindazonáltal él és vérrel mosakodik a becsület.

A legutóbbi politikai párbajok ismét megszólaltattak néhány cicerót. Többek közt egy gróf is tollat emel s azt mondja, hogy bár így, meg amugy, a párbaj eltörülhetetlen valami; létezni fog mindaddig, míg oda nem fejlődünk, a hova az angolok.

Volt időm gondolkozni ezen a kérdésen; volt időm azon falak között, a melyek alá a párbaj-kérdést akarják temetni, s a törvényhozás komolyságát temették oda helyette.

Magyarországon évenként 150—200 párbaj történik.

Ezek nagyobb részét becsületmegtámadás, becsületsértés, vagy ezek látszata idézi elő.

A hazai párbajtermelést elősegítik aztán jó részt maguk a párbajsegédek is, a velük született ingerlékenység, a boros asztal, a hecemesterek és a párbajvivő kardok főköszörűje: a „gyáva!” epitheton.

Ez a szó hatalmas szerepet játszik a magyar párbajok történetében.

Ha angolt illetnek ezzel a szóval, az kétség-telenül vállat von és azt feleli: „Mi köze hozzá, az az én privát dolgom!”

A magyar nem képes a „gyáva” szót elviselni.

Becsület és bátorság. Ez a magyarnak élet-eleme.

Ha a lovagias kérdés alaptalanul vetődik fel előtte s nem látja, miért szükséges kezébe venni félig meztelenen azt a hosszú éles kést, a melynek kard a neve, elég rá gondolnia arra, hogy a gyávaság vádjának árnya közeledik feléje s kész kiállani a vérmezőre.

Azt mondja a cikkző gróf, s mondták előtte már százan is, hogy nálunk a párbajt kiküszöbölni lehetetlen.

A mostani körülményeink között csakugyan lehetetlen ez.

De nem is magánál a párbajnál kell keresni a párbajkérdés megoldó fonálát, s nem is a társadalmi felfogásban van a hiba.

A párbajozás a büntető törvénykönyvünk hézagait tölti be. Onnan emelkedik fel, onnan uralkodik.

Igazságszolgáltatást pótol.

Mert bármennyire is magasztaljuk a büntetőkönyv megszerkesztéséért Csemegit, ebben a tekintetben hiányos az.

A becsületsértést, a becsületrablást enyhébben bünteti, mint egy fanyelű bicskának az ellopását, vagy erőszakos elvételeit.

Ha a magyar büntetőtörvénykönyvet nem az idegen nemzetekből állítják össze, hanem első sorban a magyar népket sajátos, hogy ugy mondjam nemzeti természetére vannak tekintettel, akkor nincs szükségünk arra, hogy a becsületkérdéseket a párbajok szerint intézzük el; akkor nem kell az államfogház, akkor nem fejlődnek ki a kardbetyárok, a kávéházi és országházi kraké-

lerek, s nem visznek a halálvető pisztolyok elő évenként 5—10 jobb sorsra érdemes gentlemant a temetőbe.

A párbajozás kérdését a büntetőkönyv reformálásával kell megoldani.

Legyen egy areulesapás ára ne 5 frt, hanem egyévi börtön; már akkor felényire száll le a párbajesetek száma. Sujsák hasonló szigorúsággal, a ki nyilvános helyen provokál valakit, a ki becsületsértő kifejezéseket használ, s legyen fegyház a büntetése annak, a ki a házasság szentélyébe tolakodik.

Az államfogházat helyettesítse a becsületbíró-ságok felállítása, a mely hivatva van arra is, hogy az olyan esetekben, a melyekben a párbajvívás elkerülhetetlen, ennek helyénvalóságát kimondja.

A párbajozás büntetése a jelen körülményeink szerint igazságtalanság, hiábavalóság, s tekintve azt, hogy egyes helyeken a királyi ügyészség nem teszi meg a hivatalos vádját, felbátorító pech is, hogy megfelelőbb kifejezést ne használjak.

Igazságtalanság a büntetés, mindaddig, míg a becsületbeli ügyekben az igazságszolgáltatás nem képes elégtételt adni.

Hiábavalóság a büntetés, mindaddig, míg a becsületbeli ügyekben az igazságszolgáltatás nem képes elégtételt adni.

Hiábavalóság a büntetés, mert az államfogháztól való félelem egyetlen egy párbajnak sem veszi elejét.

S a párbajozás megbüntetését — volt alkalmam tapasztalni, — pechnek tekinti minden államfogy; mert hogy valaki államfogságot szenvedjen, többnyire a királyi ügyésznek jó vagy rossz kedvétől függ. Az utóbbi év leforgása alatt

## TÁRCA.

### Német költőkből.

#### Reggeli üdvözlét.

— A. Traeger. —

Kelj fel, s nyisd ki ablakodat:  
Künn üdén mosolyg a reggel  
Várunk már, várunk ott alant:  
Egész nagy vidám sereggel.

Szerényen néz az ibolya  
Büszkén a tarka tulipán —  
Édesem, az ablakodra —  
Mindig üdvözölni kíván.

Szegényeknek nincs nyugvásuk —  
Téged akarnak látni mind —  
Kelj föl s jöjj ki, szép rózsá hát  
Hadd csodáljunk téged megint.

#### Ha bemégyesz a temetőbe . . .

— Uhland. —

Ha bemégyesz a temetőbe  
Reá találsz egy friss sirra —  
Itt nyugszik egy fiatal szív  
Fejfájára ez van írva:

Ha kérded, hogy miért halt meg  
Nem felelnek az emberek —  
De füledbe sugja a szél —  
„Igen forrón mért szeretett . . .”

V. Szécs Géza.

### Abrudbánya és Zalathna szomorú napjai 1848 és 1849-ben.

(Folytatás.)

Fehérvárt a városban több mint 86 asszony és gyermek gyülekezett egy ideiglenes kórházban, hol nagyon szigorúan tápláltattak s a honnan lassanként eloszlottak, magoknak egy csekély szállást keresendők.

Okt. 29-én érkezett Fehérvárra egy bizottság a zalathnaiakért, kir. kincstári titkár Konrad és fogalmazó Dunka Pál személyekben, kik csakugyan magokra felmenni nem merőszelvé, minden biztossági munkálatok ellenőrzésével Szébenbe visszatértek, magokkal vivén dr. Knöpfert is. Szászsebesre érkezvén találtak mintegy két három ezer főből álló országos fölkelőket, kiknek Jánk beszédet tartott. Este a két biztos elvezeték dr. Knöpfert a Jánk szállására, a hol több katona-tiszttel beszállássalva vala, midőn Jánk megtudta, hogy a dr. ki volna, eléállva a vörös-bőrű övedző két nagy pisztolyokkal meg-rakott szíjjából kihuzott egy véres zsebpendőt s annak N. betűjegyére mutatván, kérdé nem ösmerném-e azt? tagadó feletire mondá Jánk: ez az ellenségem Nemegeye zsebpendője, melyet nekem bizonyos halála jelül át hoztak.

Vessünk most még egy pillanatot a kevés megsza-badultakra, a városból a hegyekre kiszaladottakra és az égve maradt Zalathnára. Minden családnak keserves viszonyait leírni lehetetlen és csakis átalánosán lehet mind-szokról említést tenni.

Zalathna bányászváros elpusztulása után tudomásra jutott események, melyek a menekülő helybéli lakosoknak, Petrozánból való tovább kísértetések után Zalathnán helyben történtek.

Azon családok közül némelyek, a melyek az ország-utról visszatértek, legtöbben menekülő helyet kerestek az

erdőben, hol gyermekeikkel együtt egész éjjel egy völgy-ből a másikba bukátkak, míg végre több napok után a gazdag Lukács Lukács házához külömbféle körülmények közt, mint azilumhoz jutottak, mely ház az alább meg-irandó okokból megkimélve maradt.

A k. kohómester Reimbóld Antal, ki a hazának kohászati nagy tudománya által sok hasznot hajtott. családjával együtt az erdőbe menekült, onnan egy kohászati munkás házába vonult, a hol több felfegyverezett személyektől éjszaka körülvettett, borzasztó fenyegetődzések közt, miután a házba be nem mehettek, a támadók a házat felgyújtani határozták, neje, leánya, sógorasszonya és neje hajadon testvére hallván a meglámadók halállal való fenyegetődzéseket, kívánták, hogy inkább keze által haluának meg, mintsem, hogy a gyilkosok velük méltatlankodnának, mire midőn az ajtó megnyilt kétségűt fegy-verével feleségét, leányát és neje testvérét meglátte, a lö-vések veszélyesek voltak ugyan, de nem halálosak és végre a nagy kétségbeesésbe magát is meglátte, látta ezt a meglámadók, holttestét még rázták és vizsgálták, valyon meghalt-e, mondván, hogy szándékukba volt őtet, mint kohómestert az égő szénpajta tüzebe elviven bevetni. Másnap holttestét öreg atyja dr. Reimbóld Ignác egy völgybe nyomorúságosan eltemette; a hozzátartozandók pedig Pekurár nevű kohászati munkáshoz vitettek, hol a leégett szállásokból a rablott portékák valának s melyek-ből minden kéréseik mellett egy darabot sem nyerhettek és a melyekből későbbre Jánk valami keveset visszaad-tatott ugyan, de nagyobb része soha többé él nem ke-rült. Hasonló szerencsétlen esetek történtek Abrudbányán is annak borzasztó felulása alkalmával 1849 ik év május hó 13-án és nevezetesen Miski Jánossal, ki előbb fiaca-káját, azután magát meglátte.

Az uradalmi ispán Csontos György, ki nejevel sán-cokba és gödrökbe több napig bujkálva magát elrejtette, megtalálattván; Milidon Péter disznooljában egy lánchoz

97 párbajozó közül csupán négyen voltak az államfogházban olyanok, a kiknek az ellenfelüket kellett odabenn gyászolni. Ellenben voltak benn körülbelül nyolcan, a kik részint mint tanúk, részint mint vétségkísérők, még csak kardot sem fogtak, de mert nem voltak sógorságban az ügyészszel, s ez esetleg rosszul ebédelt, hónapokig kellett unatkozniuk a szegedi államfogháznak buta rendszerében.

Hiába való tehát minden okoskodás minden társadalomfilozófiai nagyképűsködés, vagy morális ajkbigyvezés a párbajkérdés fölött: Magyarországon senki nem mondhatja azt, hogy nem párbajozom, míg a becsületet a törvény vaskézével nem védi, s egyébként is nem lesz a párbajozás fölöslegessé.

## Sugárutunk.

Nulla dies sine linea. Egy év se muljék el nyom nélkül. A mult év kánikulai napjaiban több cikk jelent meg a „Közérdek”-ben egy Nagyenyeden létesítendő modern utca érdekében, különböző változatokkal tervezve. Tapogassuk meg a dolgot több oldalról, mert az eszméknek a tettek előtt kell járniuk.

Részemről egy határozott terv azonnali keresztülvitelének költségeiről óhajtok minél tüzesebb képet rajzolni.

Ezen sugárut kiindulási pontjával a Benda-ház szolgálya, másik végpontja pedig nem épen az indóházat metszené, hanem az indóház és Szentkirály-utca közt levő államvasuti közutat körülbelül felezné s arra függélyes volna.

Ez utóbbi pont változtatását, minden eddig felmerült tervezettel szemben azért tartom szükségesnek, mert a patakmedernek a sugárut általi 3-szoros átmetszése ezáltal kikerülhet, továbbá a Vasut-utca jobboldalán, kivéve az Eröss István és Lengyel Gáborné féle telkeket ez utca alsó végén, telek kisajátítás nem váland szükségessé és az egész Vasut-utca területe befoglalható az új utca felé. Továbbá az utca emelkedési viszonyai is kedvezőbbek ezen vonalon, mint az indóházzal szemben. — Ugyanis ez esetben a Sugárutnak a Szentkirály-utcát a Váradi-kert kapujánál metsző emelkedett pontjától a kiállítás a piacig lehet volna, úgy, hogy a vasutról jövő utas csakhamar impozáns benyomást nyerne városunkról. Lehet, hogy az utca és forgalom kedvéért idővel az állam is ide építend egy díszes indóházat.

Az új utca hossza épen 600 öl = 1200 méter lenne, szélessége 24 méter és a Várszegutcaival szemben torkollanék a piacra, 2 szép fasorral, kövezett járdával és csatornával bírna, egy kőhíddal lenne diszítve a patak felett az uszoda közelében. A megfelelő házsorok kiépí-

tését annál inkább lehetne várni, mert a fegyház bővítésével 25 kisebb lakás építése 2 év feladata, továbbá a kisajátítandó háztömb lakossága is új épületekbe kellene, hogy elhelyezkedjék, ami megint vagy 25 ház építésére ad alkalmat.

Miután azonban pénz uralja a világot, lássuk, mibe kerülne a tünaderálszerű utca.

Megjegyezni kívánom, hogy a becslések hozzávetőlegesek, jogosulatlan vágyakat kelteni nem szándékom, lehet, hogy többre vagy kevesebbre becsülök valamit a való értékénél, de remélem, hogy a hibák körülbelül ki egyenlítik egymást.

### A sugárut költségvetése:

	Épület	terület	
1. Címer József	Magyar. 4. sz. 1000	frt 16	□ öl
2. Bendaház	„ 6. „ 5000	„ 310	„ „
3. Lázár Károly	„ 8. „ 2000	„ 192	„ „
4. Miksa Miklós örök.	„ 10. „ —	„ 141	„ „
4. id. Winkler János	„ 12. „ —	„ 138	„ „
6. Ambrus S. ö. alsóh.	„ 14. „ 1000	„ 220	„ „
7. Győrfi Ida	Vasut-ut. 1. „ 1000	„ 44	„ „
8. Donogányiné	Magyarut. 18. „ —	„ 36	„ „
9. Vineze Dániel	Füredutca 1. „ 1000	„ 13	„ „
10. Donogányiné	Magyarut. 22. „ —	„ 4	„ „
	1-10 területe összesen	1115	□ öl
11. Fánfuri Gy.	Vasututca 3. sz. 300	frt	
12. „ J.	„ 5. „ 300	„	
13. Csitra J.	„ 7. „ 200	„	
14. Péter J.	„ 9. „ 100	„	
15. Máté János	„ 11. „ 100	„	
16. Bertleff Jakab	„ 13. „ 400	„	
17. Bánfuri Gy.	„ 15. „ 300	„	
18. Kálló Andrásné	„ 23. „ 50	„	
19. Rác József	„ 25. „ 200	„	
20. Kálló Géza	„ 27. „ 650	„	
21. Hajdu Anti	„ 41. „ 100	„	
22. Szilágyi Sándor	„ 47. „ 100	„	
23. Kálló Géza	„ 49. „ 100	„	
24. Tóth György	„ 51. „ 100	„	
25. Mendel Jakab	„ 53. „ 1000	„	
26. „ „	„ 55. „ 1000	„	
27. Brassai József	„ 57. „ 200	„	
28. Songott Gergely	„ 59. „ 200	„	
29. Firi László	„ 61. „ 50	„	
30. Görög János	„ 63. „ 100	„	
31. „ László	„ 65. „ 100	„	
	A 11-31 számok területe összesen	909	□ öl
32. Buffó Adam	„ 67. „ 250	frt város földje	
33. dr. Magyarai K.	„ 69. „ —	40	□ öl
34. Eröss István	Alszeg u. 11. „ —	480	„ „
35. Lengyel G.-né	Vasut-u. 76. „ 200	„	
36. „ „	„ 78. „ 200	„ 840	„ „
37. Collegium	Hidutca 11 és 13. 200	„ 1320	„ „
38. Város Szentkirályiutca	89. „ —	75	„ „
39. Váradi kert	„ 91. „ —	384	„ „
40. Simon Károly	„ 93. „ —	300	„ „

köve tartatott, a honnan Dobra Péter többeknek kérésére és kíséretében kiszabadította, kiszabadulása után azon ürügy alatt, hogy Szebenbe kísértetik. a hová vágása vala, Petroszán és Galaez közt levő országon egy hajdu és még egy zalathnai polgárral egygyütt állítólag Fetár Onucz által lelővettek.

A k. uradalmi provisor Ujvári Ádám egy gazdag ember, ki a 60 évet jól elhaladta, szerdán okt. 25-én Maxai és Oelberg családok jelenlétében petroszáni Bángya Toma által az országon, Zalathna és Petroszán közt leagyalgatott és kifaboltatott.

A k. uradalmi irnok Huber Gyula, ki az egyik polgári őrsereg csapatjának kapitánya volt, több napig a kohó vizfolyó beholtzott árkában tartózkodott, az éhségtől kényszerítette Dobra Péter tanulóársát, egy hozzáküldött ember által segítségire főlészlította, ki több embert utánna küldött ezek a plébános lakása irányában szaladára unszolták s a kit ezen menetben Butza Atyim és Pusken Ilie lelőttek, az előbb megnevezett Bulza Atyim későbbre a városban a Milidon Péternél tartatott őrtanyán hol a menekült polgárok fogva tartoztattak Pruner András és Kaba Józsit lelőtte.

Marusi Elek, ki a zalathnai dulás után két héttel későbbre a k.-fehérvári parancsnokságtól ellátott passussal visszatért, Bángya Toma által lelővetett, ki ezen tetért a Dobra által felállított tanácsnak, melynek főnöke a szegények szószólója Kornya Péter volt átadatott, és ez által halálra ítéltetett, mely ítélet csakugyan teljesedésbe nem vététt.

Már Zalathna elpusztulása előtt szabad asztala volt Dobra Péternek Lukátsnál és Róza leánya imádója volt, midőn Dobra bécsi és pesti utjából szeptember hónap végével visszatért, hozott neki egy tört. — azon megjegyzéssel, — hogy azon esetben, ha gyilkosok kezibe jutna, inkább ő magamagának venné el életét, mintsem azok által bántalmazassék méltatlanul. (Rózának tulajdon előadása szerint.) Több alkalommal ismételt házassági aján-

latokat tett. Midőn Zalathna lángba borult és a lakások kivonultak, Dobra elment több fegyverrel a Lukáts házához, hogy azt oltalmazza és átvette nyilvánosan a közigazgatást kapitányi cím alatt, Lukács Róza kérésére több menekülő családokat felvenni engedte, kik között sok tiszt volt s a kik egy kérelmet fogalmaztak a fehérvári várbeli parancsnoksághoz segedelmet és megmentésüket kérvén, mely Dobrának, más alkalom hiányában elküldés és kézbesítés végett átadatott, de minthogy semmi válasza nem érkezett, valószínűleg elmarasztaltatott. Ezen tisztek között Dobra többeket, Jánkkal való értekezés után, ki néhány nappal később Zalathna pusztulása után érkezett Zalathnára; fedezet alatt Abrudbányára kísértette, kik között voltak Pogacsnik a fő sranyváltó nejevel, bányatörvényeszeki ülnök Káin Frigyes családával, kohászati ellenőr Oelberg családjával, Condradscheim Lajos családjával és még többen, összesen közel 100 egyén. Jánknak Zalathnára való eljövetele előtt okt. 26-án az erdőből különös viszonyok és szerencse által menekült családok Mikó, Melezer, Müller, Kovács Antal, a pap és tanító, Szabó a káplán, özvegyek Fillenbaumó, Horvátnó, Némethinó, nagy utannajárás és kérés mellett, Dobrától utilevelet nyervén, melynek kiszolgáltatása Milidon oláh papnak nagyon ellenőre volt, általuk felvett és bérelt fedezett mellett Abrudbányára mentek és pedig az ugynevezett Nagyhegyig többszöri megtámadások között, melyeket topánfalvi Petru Jánkuluj oltalmazójuk erélyes fellépése által elhárítani tudott, mert különösen megismervén Mikó Sámuel urat, mint a polgári őrsereg egy tisztjét lelőni szándékoztak. Ugyanezen napon Abrudbányára ment törvényszéki tanácsos Angyel György ur nejevel. A Lukáts házában tartózkodó tisztek sem maradtak ki megtámadás nélkül, ugyanis Pityik s tulajdonképen Tenszláv Nyikuláje, a gör. nem egyesült templom szekrestyése és többen részes társaikkal Káint és Marilait Dobra Péternek minden védelme mellett is, mint őrségi tiszteket az őrtanyára vinni és ottan lelővetni akarták, mit

41. Vasuti kert „ 95. „ — 450 „ „  
A 11-41. számok területe összesen 3794 „ „

### Összesítés:

Mérnöki kimérés és lejtisztezés	200	frt
1-41 sz. épületek kisajátítása	17,500	„
1-10 „ 1115 □ öl terület á 2 frt	2,370	„
11-41 sz. 4794 □ öl terület á 1 frt	4,794	„
Járdakövezés és esaternázás 2400 □ öl á 1 frt	2,400	„
Uttest felöltés	1,000	„
Kőlabu hid a patakou át	5,000	„
Faultetés 8 öltre 150 db á 5 frt	750	„
<b>Főösszeg</b>	<b>33,874</b>	<b>frt</b>

A sugárut 1-2 év alatti kiépítése főképen az épületkisajátítások miatt, melyek a költség felét emészténék fel, igen jelentékeny aldozatába kerülne a városnak, azonban kétségtelen, hogy épen ezen címen folyton növekedni fognak a költségek az újabb építkezések által, ha csak mérnöki felvétel alapján az utca kitüzése mielőbb meg nem valósítatik és a további építkezés a kisajátítandó területen be nem szüntettetik.

A tervnek részletekben kiépítése esetében a kisajátítási árak is jelentékenyen apadnának, főképen, ha a magyarutcai tömb, mely maga mintegy 15,000 forintba kerülne, utoljára hagyatnák és a közlekedés a Vasututcaán át vezetettnek ideiglenesen.

Semper Idem.

## Levél a temesvári kiállításról.

(Folytatás.)

Kérem a szives olvasót, kegyeskedjék elfáradni velem a kiállítás egyik legszebb pavillonjába a „torontalmegyei gazdasági egyesület” csarnokába, hol az Alföld és Délmagyarország mezőgazdálkodása van remek kivitelben a nagy közönségnek bemutatva. Több mint 20 uradalom szerepel itt fényes és szép kiállításával.

Impozáns és nagy kiállítása van itt a zombolyai uradalomnak, melynek tulajdonosa Csekonics Endre gróf. A nagy kiterjedésű zombolyai uradalom (terjedelme egy tagban 45,800 kat. hold) összes majorjai (14) mindennemű ipari és gazdasági termelvényeivel a csarnok belső homlokzatát foglalja el. Gazdasági termelvények, kertészeti és mellék iparági készítmények izléses csoportban vannak elhelyezve, könnyen áttekinthetőleg. Gulya akól és szín, kotárka, széna szín modellek, szénaemelő modell (kamillo) mindennemű mesterséges takarmányművek üvegszekrényekben, édesen erjesztett here és búkkönyezéna, bánáti buza (80 kilós) stb.

Továbbá az uradalmi gépműhely, kovács, bogsnár, szijgyártó műhelyek által készített különböző tárgyak kiállítása szintén igen szép.

Másodsorban megemlítendő gr. Karácsonyi Jenő bánlakai uradalmának nagy kiállítása. Rendkívül érdekes

Dobra egyedüli erélyes fellépése akadályoztatta meg.

A gyujtogatás okt. 23 án d. u. nemesak az egyes házaknál történt, hanem minden deszka és sövény kerítés külön-külön felgyujtatott, maga Jánk Logyin tekintélyes román tulajdon állítása szerint látta, midőn az oláh templomok kerítései oláhok által gyujtattak fel állítólag a legfőbb gyujtogató Fika Stefan volt és a válya doszuluj, trimpojeli és almási parasztek lángokba borítva a házakat, azt okozták, hogy több beteg asszony és gyermek a házakba lélegeztek, némelyek pedig, ki a pincében kerestek menedéket a tűz ellen, ottan a füsttől megfulladtak. Így a református templom pincéjéből bűzhödő szagot 3-4 hőtig is mid éreztek, ugyannyira, hogy azon utéan alig lehetett járni a döglotes levegőben.

A petroszáni unites pap Kolini, ki Zalathna első megtámadása alkalmával a lázadók közt pakulári kurta condra posztó öltönybe felöltözve szerepelt, a gazdag Logyin mondása után későbbi időben az emberek közt járva azokat azon állításra unszolta, hogy a tűz a polgári őrsereg lövései által támadott, azonkívül még azt is koholták, hogy a polgári őrsereg az oláh templomok tornyait raklétakkal gyujtotta meg, mit különösen g. n. e. pap Popovits Juonutz állítólag bebizonyítani kíván, mely tornyok az általános tenger láng által, valamint a katolikuskok, refoamátuskok is elégett, vagy pedig valószínűleg hitábrándozók által felgyujtatott, hogy három színű zászló egész nyárnn templomokon lobogott, mert a polgári őrseregbeliek éppen úgy felgyujthatták volna az oláh házakat a helységbe, melyek csakugyan bántatlan maradtanak; még a kohászati épületekbe is elterjedt tűzet a lelővetett Hubertre fogják; mivel ő magát többé nem védelmezhetette, azonban a forradalom után, kohómesternok kinevezett Oelberg a hegyről maga rejtekéből látta, midőn a Herberger-féle felgyujtott háztól, mely az oláhok által felgyujtatott, a lángok a kohómesteri szállás kerítését, magát a szállást, gazdag ezer porkölöt, faraktárt, szénpaját és más épületeket elloptak.

eme urad lése. A n gyér rizs litett urad sativa — htl. sulya mm. ára a frt, a „B. adatik el. Robert Pá gróf szent Rónay Erd

A to szintén figy mutat. Vég kiállítását, ményeivel, lési stb. té

Álljon vényéről az

Bevettetet Buza 34 Dobány Repee 2

Eme és milliokr — világos munkásság állítást, a goknak tel jét és hata

E ró szives olva a ki valósá zónázék le nás világba

— A szokott ünnp épületek é zenekar a lakása előtt levén hivata ispán a me kar, a pén hivatalok, e dolati nyila ispánt a k bános tartá tisztikar Kr

Tagad ben az ugy midőn már nagy kohót ugyszinten előbb porté malomnak

Még és elhordot megkímélve és templom mindent elj

Egy mindenki k hordott, az berélt. mind árnyékszék Dr. Dekáni gább porték elejtve volt telt, a Deká Nyikuláje és Theodor Lu don kocsiat telenített den háznál butorok stb lompataki Bulza Denu ket és pénz szegények drb aranyá

450 " "  
794 " "  
200 frt  
17,500 "  
2,370 "  
4,794 "  
2,400 "  
1000 "  
5000 "  
750 "

33 874 frt  
n az épü-  
nészenék  
ak azon-  
növeked-  
al, ha csak  
őbb meg  
ajánlatandó

a kisajá-  
n, ha a  
forintba  
asutteleán

Idem.

I.

adni ve-  
torontál-  
Alföld és  
ivitelben  
uradalom

bombolyai  
dre gróf.  
elme egy  
denemű  
ső hom-  
szeti és  
vannak  
és szín,  
(kamillo)  
egszekré-  
a, bánáti

bognár,  
gyak ki-

nyi Jenő  
érdekes

neg.

az egyes  
ény ker-  
n tekin-  
midőn az  
utak fel-  
s a válya  
ba borit-  
szouy és  
k a fin-  
a füstöl-  
ből báz-  
ra, hogy  
ben.

hna első  
ári kurta  
zdrag Lo-  
közt járva  
lgári ör-  
t is ko-  
mok tor-  
g. n. e.  
n, mely  
a katho-  
alozsizu-  
om szinü-  
t a pol-  
ántatlan  
lterjedett  
át többé  
k, kohó-  
ejtekből  
mely az  
i szállás  
f, farak-

eme uradalom temes-topolyai gazdaságának rizs terme-  
lése. A mi még évekként el volt, hogy ma-  
gyer rizs is jöjjön forgalomba, az ma már tény. Az em-  
litett uradalomban 309 holdon termeltetik rizs — Oryza  
sativa — átlagos hozama 13 mm. kat. holdanként s egy  
hl. sulya 53—56 kg. Az „A I“ jelű első osztályu rizs  
mm. ára a dettai vasuti állomásra szállítva zsákostól 22  
frt, a „B. II.“ jelű 18 frt, III. osztályu törött 13—16 frt  
adatik el. Igen csinos a báró Lipthay Frigyes lovrini  
Robert Pármay nagyherceg és Bardy-Bourbon Henrik  
gróf szenthuberti, báró Nikolics Fedor rudnai, Zombori  
Rónay Ernő kiszombori uradalmaknak kiállításai.

A torontálmezei kisgazdák csoportos gyűjteménye  
szintén figyelmet érdemlő és általános gazdasági haladást  
mutat. Végül felemlitem a torontálmezei gazd. egyesület  
kiállítását, a mely igen szép gazdasági termékek gyűjte-  
ményeivel, továbbá Torontálmezei közgazdasági, terme-  
lési stb. térképeivel szerepel.

Alljon itt egy adat Torontálmezei három főtermel-  
vényéről az 1890-ik évben.

Bevettelt kat. h.	Termett	Értékesített
Buza 342,342	4,812,168 mm.	31,486,997 frt
Dohány 3,613	21,611 "	410,609 "
Repece 26,194	134,359 "	1,300,595 "

Eme rövid adatból Torontálmezei óriási termelése  
és milliókra menő pénzforgalma — gazdasági értelemben  
— világosan látható. Ily nagy gazdasági termelés és  
munkásság hozta létre a délmagyarországi temesvári ki-  
állítást, a mely országsszerte hirdeti az alföldi gazdasá-  
goknak teljes intensívitását, az alföldi magyarságnak ere-  
jét és hatalmasságát.

E rövid sorok csak halvány képét tüntetik elő a  
szíves olvasónak egy ily páratlan szépségű kiállításról, de  
a ki valósággal meg akar győződni szavaim igazságáról:  
zónázzék le Temesvárra — könnyen megy ez a mai zón-  
nás világban.

SZÉKELYRUDY VIKTOR  
urad. gazdatiszt.

## VEGYES HIREK.

— A király születésnapját Nagyenyeden is a  
szokott ünnepélyességekkel ülték meg. Megelőző este köz-  
épületek és magánházak kivoltak világítva s a tűzoltó  
zenekar a városház téren, az alispán és polgármester ur  
lakása előtt zenélt. Másnap főispánunk Marosvásárhelyt  
levén hivatalosan elfogadta, Csató János kir. tanácsos, al-  
ispán a megyeháznál fogadta a megyei és városi tisztí-  
kar, a pénzügyigazgatóság s a városon székelő polgári  
hivatalok, egyházi és világi hatóságok és testületek hó-  
dolati nyilatkozatait. Ezek befejeztével a tisztelgők az al-  
ispánt a kath. templomba kísérték. hol Deli Ödön plébá-  
nános tartotta az ünnepélyes misét, melyen a honvéd  
tisztikar Krizmanits Vilmos zászlóalj parancsnokkal élén

Tagadhatatlan és szemmel látott tanui valának töb-  
ben az ugynevezett Pogysor hegyre menekülőknél közzől,  
midőn már mindnyájan a helységből kivonultak, hogy a  
nagy kohót bejűrlől felgyújtották d. u. mintegy 4 óraker  
ugyszintén a lunkai kir. malmot is, a melyből a molnár  
előbb portékáit kiköltöztette és valószínűleg ugyan ő a  
malomnak tüzet adott.

Még az égés alatt rohantak az emberek a házakba  
és elhordottak mindent mit csak lehetett s mi a lángoktól  
megkímélve maradt azt ellopták és a kizsákmányolt házak  
és templomok később bejűrlől is felgyújtattak, csak hogy  
mindent elpusztíthassanak.

Egy valóságos és népes sokadalom tartott egy hétig  
mindenki külömbőség nélkül, gyalog, szekérrel és lóháton  
hordott, az országutakon nyűsgöttek az oláhok elcsereit-  
berélt, minden kutak, pincék felásattak, minden gödör és  
árnyékszék kiemeltetett, kikerestetett, valanint a kutak is.  
Dr. Dekáni pincéjéből, hol dr. Kuópter vaspótládája drá-  
gább portékáival és nevezetes 6 drb. okmányával tömve,  
elrejtve volt, Lelyá Betulyász Sofronné stb. által kiűritte-  
tett, a Dekáni zakácsnéja állítása szerint, ugyszintén Jánk  
Nyikuláje és Lukácsék mondásai után. A tehetős Simon  
Theodor Lukács postamernél az elrabolt portékákat tulaj-  
don kocsisa a szekerbe befogatni parancsolt lovakkal kény-  
telenített elvinni, ki azután leaglyaltott. Csaknem min-  
den háznál s nevezetesen Milidon Péternél is sok elzött  
butorok stb. találtaknak. Legtöbbet raboltak állítólag a ma-  
lompataki lakosok, kik közül kiemeleandó és említendő  
Bulza Denuez, ki több mint 30 hordó italt, drága kincse-  
ket és pénzt elloptni mondatik és önmaga Kornya Péter  
szegények szószólójának önkéntesen vallotta, miszerint 600  
drb aranyánál több van.

(Folyt. köv.)

szintén teljes számmal jelent meg. Az üdvölvéseket telje-  
sítő honvéd századot Schreiber százados vezényelte, mely  
a mise befejeztével katonai magatartással vonult el a Kriz-  
manits zászlóaljparancsnok vezetése alatti tisztí kar és a  
tisztelgő testületek előtt, melyek ezután a ref. és lut. tem-  
plomban végzett isteni tiszteleten vettek részt.

— Szent István napját a szokott ünnepélyesség-  
gel ülte meg városunk közönsége. A r. kath. templomban  
tartott istentiszteleten az összes polgári és katonai ható-  
ságok jelen voltak.

— Személyi hírek. Dr. Kovács Ödön, theol.  
tanár, ki Tusnád balzsamos levegőjében töltötte a nyarat,  
az eredményes fürdőzés után haza érkezett. — Tóth  
Miklós árvaszéki elnök a temesvári kiállítás megtekinté-  
sére és Mehádiára utazott.

— Pulszky Ferenc kitűnő tudósnak, a magyar  
nemzeti muzeum igazgatóját a nagyenyedi szegény tanu-  
lókat segélyező egyesület fel fogja kérni, hogy egy felolva-  
sást tartson az egyet javára. Hirnevés tudósnak, ki egy-  
szersz mind a legszellemesebb felolvasók egyike, bizonyára  
rendkívül le fogja kötelezni az együletet és közönségün-  
ket, ha eseménydus életének érdekes mozzanataiból, vagy  
tudományának széles köréből választva előadás tárgyát,  
minket is be von személyesen nyerezendő benyomásaink  
utján ama nagy körbe, melyet tisztelői nagy serege  
alkot.

— Fürdőző közönségünk tagjai már szállingóz-  
nak hazafelé. Franzensbad, Borszék, Tusnád, Marosújvár,  
algyógy. Buziás, Mehádia azok a fürdőhelyek, melyekre  
az idén elszálltak azok, kik a megfizethetlen egészség  
drága kincsét részint viaszszerezni, részben fenntartani  
kivánták. Örömmel látjuk, hogy ebbeli reményükben nem  
csalatkodott meg egyikük sem.

— Necrológ. Rákosi Lőrinc harri birtokos, Rá-  
kosi Bálint megyei állatorvos öccse e hó 16-án valószí-  
nűleg sziv szélhűdés következtében oly hirtelen halt meg,  
hogy a felügyelete alatt dolgozó munkások azt hívének,  
hogy csupán az álom lepte meg, a szobában foglalkozó  
nejét hívták ki a csürbe, hogy alvó férjét ébressze fel,  
mit ő, tartva a hirtelen lobbanó gazda haragjától, meg-  
tenni nem merészelték. Az elhunyt szorgalmas és takar-  
ékos gazda volt, nőt s egy kis leánykát hagyott hátra.  
Nyugodjék békével!

— A nagyenyedi Iparos Dalkör ma tartja meg  
színelőadásait és táncal egybekötött dalestélyét Tordán,  
melyet karöltve rendez a tordai iparos ifjusági önképző-  
és betegsegélyező egyesület. A dalkör tagjai a reggeli vo-  
nattal érkeznek Tordára, hol ünnepélyesen fogadtatnak  
a tordai iparos dalkör és a zeneegylet által. A dalestély  
a ligeti ujonnan épített fedett tánc helyiségben fog meg-  
tartatni, felerészben a tordai iparos ifj. önk. és betegse-  
gélyező egyesület javára, részben pedig a dalkör javára —  
a következők műsorral: 1. „Szózat.“ Egressytől. Éneklí a  
tordai iparos ifjuság dalköre. 2. „Verbunkosok indulója.“  
Zenekísérettel éneklí a nagyenyedi iparos dalkör  
vegyes és férfikara. 3. „Népdal egyveleg.“ Beleznyától.  
Éneklí a nagyenyedi iparos dalkör vegyeskara. 4. Szava-  
lat. Szabó Jenő ev. ref. lelkész ur által. 5. „Bordal“ a  
Bánkban operából, Erkelől. Zenekísérettel éneklí a  
nagyenyedi iparos dalkör férfikara. 6. „Dal, virág és sze-  
relem“ Keringő Borsay S.-től. Zenekísérettel éneklí  
a nagyenyedi iparos dalkör vegyeskara. 7. „Virágakadás“  
vigjáték 1 felvonásban. Irta Muray K. — Mi hiszszük,  
hogy a derék dalkör egy újabb szellemi sikert és elime-  
rést hoz vissza Tordáról; az anyagi siker pedig már előre  
is biztosítva van azon élénk érdeklődés által, melyet a  
vidéken e mulatsághoz fűznek. Mint értesülünk, Nagy-  
enyedről is sokan mennek át Tordára, hogy ezen érde-  
kesnek ígérkező mulatságon résztvegyenek.

— A nagyenyedi országos vásáron hivalkó s  
nagy ökrök jó áron keltek el, az áru forgalom azonban  
csekély volt. Élelmi szerek, gyümölcs, különösen sárga és  
görögdiunye még legjobban keltek, ugyszintén a piacra  
behozott gabonaféléket is magas áron vették meg. —  
A krajcáros bazárok, forgó komédia (ördög-motolla), lutri-  
számot húzó fehér egerek nagy keresletnek örvendettek  
Egy nagyszakály törpe („az öreg nacsás ur“) valahol  
összefogdosott liliputi uraságokkal nagy vonzerőt gyako-  
rolt a falusi és az éretlenebb kuru városi közönségre.

— Pályázat. Az alsófehérmegyei tanító egyesület  
„Gáspár alap“ című ösztöndíjra pályázatot hird-t. Pályá-  
zásra jogosult minden egyesületi rendes tag tanuló fia  
vagy leánya, ki az elemi iskolánál magasabb tanintézet-  
ben tanul. Melléklendő megelőző évi iskolai bizonyítvány  
és vagyoni kimutatás. Pályázati határidő a g u s z t u s  
h ó 31-ike. As alsófehérmegyei tanító egyesület központi  
választmányához címzett kérvények alól irathoz külden-  
dők. N.-Egyed, 1891. aug. 14. Sebestyén Sándor, egye-  
ületi főjegyző.

— Tűzvész. Folyó hó 11-én Hosszuteleke község-  
ben Kerecsun Matej volt bírónál tűz ütött ki, elhamvasz-

totta a csürjét, 10 kalongya buzáját és 3 szekér szénáját  
A kár 86 frt. Ugyanodavaló Blagucz Vasziljának a tűz  
11 szekér szénát, 85 kalongya buzát és egy nagy csúrt  
a kár 616 frt; 14-én roppant nagy szélvész uralkodott,  
csak éppen az emberek önfeláldozásának köszönhető hogy  
több nem égett.

— Köszönet nyilváníttás. Méltóságos b. r. K e-  
m é n y Endre orsz. képviselő ur a „századvölgyi  
olvasó kört“ alapítása óta szíves pártfogásban részesítette.  
Annak egyik buzgó mecenása. Könyvadományával az ol-  
vasó kört nemes céljaiban több alkalommal segítette.  
Folyó hóban pedig tíz forintot küldött a körnek újabb  
könyvek vételére. Hálás tisztelettel hoztuk nyilvánosságra  
e nemes tettét s mondunk érte köszönetet. A jelen  
alkalommal egyszersz mind örömmel regisztráljuk az itt-ott  
burjánzó haljóslatokkal szemben, hogy olvasó körünk meg-  
szűnéséről avagy „retirálásáról“ szó sincs s nem is lehet!  
Azt mi nem phrasisokkal alapítottuk. Nemes munkásság,  
komoly és higgadt gondolkodás teremtette s éppen ezért  
haladásában holmi üres phrasisok utját nem állhatják!  
S ezt korántsem az elbizakodás, hanem a végzett és vég-  
zendő munkának teljes öntudata sugalja. Ennek felszínre  
hozatalát olvasó körünk érdeke kívánta. M.-sznt.-Benedek  
1891. aug. 18. A „századvölgyi olvasó kör“ nevében:  
Zeyk Endre, b. elnök. Gvidó Béla, unit. pap, olvasóköri  
pénztárnok.

— Jóka! legújabb regénye. A „Pesti Hirlap“  
augusztus 20-iki számában vette kezdetét J ó k a i legúj-  
ban irt kétkötetes regény: A fekete vér, melyre felhív-  
juk a magyar regényirodalom barátainak figyelmét. A  
„Pesti Hirlap“ -ra augusztus 20-tól kezdve is elő lehet  
fizetni, egy óra 1 frt 20 kral, negyedévre 3 frt 50 kr.  
Ugyancsak J ó k a i Móról elbeszélést fog tartalmazni a  
„Pesti Hirlap“ 1892-iki nagy naptára is, melyet  
minden most belépő előfizető is díjtalanul fog meg-  
kapni, mint a „Pesti Hirlap“ karácsoni ajándékát.

— Nyilvános nyugtázás. A f. hó 9-én tartott  
szabóiparos ifjak nyári táncmulatságának összes bevétele  
belépő jegyekből 50 frt, felülfizetésből 11 frt. Kiadás 61  
frt 31 kr. — Felülfizetni sziveskedtek: Engyeter Ká-  
roly 1 frt 70 kr, Droszt József, Jakab Károly, id. Kun  
József, Máthé István, Réderberger Gyula, Sándor Miklós,  
1—1 frt, Aradi János, Balla János, Bertleff József,  
Mátyás Lajos, Siró Kálmán 50—50 kr, főt. Barácsi Al-  
bert 20 kr. Májér József 10 kr.

— Nyilvános számadás. „A századvölgyi ol-  
vasó kör“ javára M.-Forróban f. hó 9-én rendezett tánc-  
vigalom alkalmával felülfizettek: Adorján Pál, id. Barta-  
lus Sámuel, Bartos Lajos, Bedő Samu, Kovács Pál, Ro-  
nyai György 1—1 frt. Balogh János, Biró György, Blau  
Salamon, Kiss Béla, Rákosi Gyula, Rác Filon, Szentko-  
vich Endre 60—50 kr. László Kálmán 20 kr. Fogadják  
mindnyájan köszönetünk nyilváníttását e helyen is. M.-  
sznt.-Benedek 1891. aug. 16. Zeyk Endre b. elnök, Gvidó  
Béla pénztárnok.

— Nyilvános nyugtázás. Az alvinci műkedvelő  
által f. év augusztus hó 9-én tartott jótékony célú előadás  
alkalmával felülfizetni sziveskedtek: Korbuly Miklós 30 kr,  
Nagy László 10 kr, Szöcs Károly 80 kr, Komandó szá-  
zados 40 kr, Violin százados 40 kr, Deák Gyula 90 kr,  
Székely ellenőr 10 kr, ifj. Kovács Károly 10 kr, Benedek  
Károly 60 kr. Fehér Ferenc 60 kr, Deák Dániel 10 kr.  
Fogadják e helyen a társulat legmélyebb köszönetét. Al-  
vinczen, 1891. aug. 14. Székely Lehel, titkár.

— Nyilvános nyugtázás. Az alvinczi ev. ref.  
egyházközség keblbi tanácsa által 1891. aug. 2-án a ha-  
sadt harang javára rendezett nyári mulatság összes be-  
vétele volt: 135 frt 47 kr, kiadás 45 frt 43 kr. Tiszta  
jövedelem 90 frt 04 kr. Mely alkalommal felülfizetni szí-  
veskedtek az alább irt igen tisztelt urak és hölgyek.  
Munkácsi Zsigmond (N.-Egyed) 2 frt, Szöcs Károly,  
Benedek Károly 1.50—1.50 kr. Batta Bertalan, Deák  
György, Laczkó Sándor, Nagy András (Kvacsconfalva)  
1—1 frt, Pálffy János, Péterffy Árpád, özv. Gondol Dá-  
nielné, özv. Balogh Józsefné, Korody Gábor, Járosi János,  
Biró Szilárd, Fischer Márton, Rozvány György, Nuszbaum  
József, Marhás állomásfőnök, Balogh Ödön, Sükösdt Gerő  
Reisenberger főhadnagy, Komandó százados, Kleiner fő-  
hadnagy, Violin százados, Fogyes János, Kendeffy La-  
jos, Verkuess Károly, Jokszman Nándor, Glüek Mór, Glüek  
Samu, Hirsch Márton, Szöcs Imre, Nuszbaum Ignác, özv.  
Antal Jánosné, özv. Bucska Dánielné, Ábrám János  
Frics Frigyes, Kocsán Dezső, Blum N. 50—50 kr. Nagy  
Sándor, Hanesz Zsuzsa 20—20 kr. Polik Oszkár 10 kr,  
Virág árulásból Szöcs Atilla, Binder Margit és Istvánfi  
Anna által 14 frt 47 kr. Fogadják mindnyájan a felül-  
fizető urak és hölgyek az egyházközség legmélyebb kö-  
szönetét. Alvincz, 1891. aug. 14. Székely Lehel e. k.  
jegyző.

## APRÓSÁGOK.

**\*\* Kényes aranyhalak.** Házi asszony: (az új eselédhez) „Töltöttél már friss vizet az aranyhalaknak?” Cseléd: „Nem, hiszen még a régi vizüket sem itták meg.”

**\*\* A falusi iskolából.** Tanító: Jancsi, ha apád 100 frtot ad kölcsön a szomszédoknak hatos kamatra, egy év múlva mennyit kell visszakapnia? Jancsi: „200 frtot.” Tanító: „Szegyled magad Jancsi, te már olyan régóta jársz iskolába s még sem tudsz számítani!” Jancsi: „Igaz, hogy nem tudok számítani, de ismerem az apámat.”

**\*\* Találkozó rögtönzés.** Midőn Sullivan híres ír tragikus egy vidéki színpadon III. Richardot adta s szerepének e soraihoz ért: „egy lovat, egy lovat, egy országot egy lóért.” valaki közbejött a kakasulőről: „Jó lenne talán egy számár is Sullivan ur.” „Jó biz az felelt a színész hirtelen feléje fordulva — „sziveskedjek csak hátra kerülni, a színpadi ajtóhoz.”

**\*\* Sokat kíván.** Vezető: (egy csapat amerikai turistához) „uraim ez egy közelebbi borzadalmas gyilkosság színhelye.” Amerikai: „Lehet valami véryomokat látni valahol?” Vezető: „Nem uram, vérek semmi nyoma.” Amerikai: „Ha így van, az egész mutatványt merő szédélgsnek tartom.”

**\*\* Mit olvass barátom?** „Igen hasznos művet olyanok számára, kik nem tudnak uszni.” „Hogy-hogy?” „Ha a tengerbe bukól a fedélzetről, nem kell egyebet tenned, mint rányitni az 57-ik lapra, elolvasad az ott látható utmutatást s meg van mentve.”

## TANÜGY.

**A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola 1890—91. tanévi értesítője.** Kiadta az igazgatóság.

E cím alatt jelent meg 110 lapon az elmúlt tanév értesítője, melyhez Lázár István valóban klasszikus tanári székfoglaló beszéde: a „Klasszikus szellem”-ről van fűzve.

Az értesítő Fogarasi Albert rektor-professzor évzáró beszédével kezdődik, mely kimerítő képet ad a lefűzött tanév eredményeiről. Ezen eredményt a tanulásbeli előmenetel és az értelmi fejlődés tekintetében általában kedvezőnek, sőt az önképzőkörök munkásságát éppen meglepőnek ítéli, ellenben a pályakérdések kidolgozásánál úgy mennyiség, mint minőség tekintetében csekély eredményt talál. Részletesebben foglalkozik az érettebb ifjúság a „erős hajlamával”, hogy a bennlakási fegyelem szabta természetesen korlátokat minél gyakrabban átlépje, melynek megakadályozására a tanári kar lehető korlátokat szabott rendelkezéseivel, részint büntetéssel.

A tanári kar Lázár Istvánnal erősödött; dr. Farnos Dező pedig S.-Szt.-Györgyre rendes tanárrá választván, eltávozott.

A kollegium vagyona m. gezei Imreh Lázár hagyományából 8—10 ezer frt alapítvánnyal gyarapodik.

A theologusok konviktusa számára az ideai fölöslegből 500 frttal tartalék alap léte itése kezdetett meg, hogy idővel az ebédhez vacsora is járuljon. És itt felveti a gymnáziumi convictus létesítésének szükségességét és előnyeit, mi azonban csak a jövőben lesz megoldható, kivált a regale kérdés kedvezőleg dőlné el.

A kollégium eladta a torockó-szentgyörgyi jöszágot és szabályozta a kikölcsönözhető tőkék kamatlatát: „építkezési tartalék alap” címen az épületek értékének amortizálására évenként 500 frtot vesz fel a költségvetésbe, mi által annak idejében legalább 8000 frt évi jövedelem fog felszabadulni.

Ékes szavakat szentel a regale ügyben fennforgó vitás kérdésnek s mi ré-zúkról szívesen idézzük a rektor professor következő szavait: „A Bethlen-kollégium a város szíve, mely ebben az egészséges vérkeringést közvetíti; viszont a város azt testével óvja és segíti életfenn-tartó működésében. Baj, ha a test megsérül, veszedelem, ha a szív működése megakad. Adja az ég, hogy soha egyik is be ne következzen. Mi is azt mondjuk: Adja Isten, és azt óhajtuk, hogy a testnek és szívnek együttes működésébe ne avatkozzanak minduntalan betegségeket feltételező kontár orvosok. Egy, két napi apró lázkat magától is kihéver a test és szív, ha megadják a szükséges esőndes nyugodalmat.

Egy célszerű tornacsarnok építését és berendezését kénytelen még mindig nélkülözni a kollégium, mivel a kilátásba helyezett államsegély még mindig késik. Mi is azt állítjuk, hogy az ifjúság épségének fejlesztésére oly nagy befolyásokkal bíró tornázás a mostani célszerűtlen helyiségből már rég áthelyezendő volna s az állam méltán támogathatja ezt az intézetet, mely nehéz napokban készséggel megosztotta szűk jövedelmét más intézet támogatására.

(Vége következik.)

## Közgazdaság.

**\* Méregmentes légyölő papiros.** Igen olcsó, méregmentes és mégis biztosan ható légyölő papirost következő módon lehet csinálni: Vegyünk porrá tört fekete borsot, keverjük sziruppal szétkenhető tészttá s mázoljaik esettel itatós papirosra, hogy beszívja. Szirup helyett cukoroldatot is lehet hozzá használni, mert ezt könnyebben szívja a papiros s azért jobban el lehet tartani. Használatra a papirost vízbe mártjuk és tányérra terítve oda állítjuk, a hol legtöbb légy szokott tartózkodni.

**\* Patkányűző növény.** Egy szaklap állítása szerint az „urnó” (Cynoglossum officinale) olyan tulajdonságú növény, mely a patkányokat elűzi. Egyebet sem kell tenni, mint ennek a növénynek a virágzó szárait összezúzni, s oda tenni, a hol a patkányok tartózkodni szoktak. Az alkalmatlan állatok erre állítólag azonnal jó messzire vándorolnak az ilyen helyről. E növénynek állítólag oly nagy hatása van a patkányokra, hogy egy hajó kapitánya beszéli, a hajókról a tengerbe ugranak tőle. A nerezett növény évelő, a kertekben könnyen tenyészthető.

**\* A magtári zsiszik tudvalevőleg nagy pusztítást vihet véghez a gabonában s ha a zsiszikes gabona szállítás alkalmával vagy bármely más uton az egészséges gabonával érintkezésben jut, vagy ha az utóbbit olyan magtárba raktározzuk, melyben előbb zsiszikes gabona volt, az egészséges gabona is megzsiszikesedik. Ennek megakadályozása végett tudvalevőleg már a földmivelési miniszter is felhívást intézett az ország gazdasági egyesületeihez, hogy tagjait a magtárak zsiszik mentesítésére figyelmeztessék, mert különben kénytelen lesz az olyan gazdák gabonáját, kik e kívánalomnak eleget nem tesznek, a vasúti forgalomból kizárni. Itt lévén az aratás és ezzel megérkezvén az új gabona beraktározás, időszerteinek váltók a gazdaközöségeket egyrészt a miniszternek említett rendeletére, másrészt pedi a magtár zsiszikmentesítésének módjára figyelmeztetni, mely igen egyszerű és olcsó. A zsiszik raktárak gondosan kikapcsolandók, a falak karbol-savas mészsóval meszelendők be. A repedések gyöngye (1: 1000) szublimát oldattal bekenendők, a farészekben enyvel kevert fűrészporral, falrészekben pedig gipszporral vagy cementtel tömendőek be. Szükséges végül, hogy az ily magtárakba egy ideig gabona ne raktározassék.**

**\* A jégsekre nyekről.** Gyakran panaszkodnak a miatt, hogy a jégsekre nybe rakott hus mászkos lesz s a többi tárgyak is kellemetlen izt kapnak. Ennek oka többnyire az, hogy a jégsekre ny nem elég tiszta. Ez alatt olyan tisztatlanságot értünk, melyet szabad szemmel észrevenni nem lehet. E tisztatlanság befolyásának megakadályozása végett a jégsekre nyt hetenkint egyszer ki kellene kénezeni, a mi azonban nem mindig lehetséges. Ily esetekben úgy segíthetünk a bajon, hogy a jégsekre nyt minden 1—2 hétben forró vízzel kiöblítjük, a melyben egy kis felmangan savas kálit feloldattunk.

A pekingi kacs a kertben igen jó szolgálatokat tehet a csupasz csigák ellen. Erre vonatkozólag egy kertész írja, hogy e csigák éveken át sok bosszúságot okoztak neki, a mennyiben szőnyegvirágait lerágták, fozelékültvénnyeit tönkre tették. Mindent megpróbált, hogy az ellenséget legyőzze, hasztalan. A mit ma ültetett, az két-három nap múlva le volt rágyva. E két-ségbejött állapoton néhány török kacs a segített, melyeket udvarában tartott s melyek az alacsony kerítést átrepülve, juthattak virággyai és pázsíjára, hol egész nap találtak

foglalatlanságot. Eleintén nem nagyon szívesen látta a kelletlen vendégeket, de egy hét múlva azt tapasztalta, hogy minden növénye ép és minden csiga eltűnt. De még ezután is eljöttek a kacsák és naponta többször is megkutaták az összes virággyakat, csak a forró déli órákban szüneteltek a közeli fák alacsonyabb ágaira szállva. Mert a török kacs a ellentétben a mi kacsáinkkal, csak rövid ideig tartózkodik a vízben és egy a kertben ázott mederke elég neki, hol fűrdözhetik és ilyhatik. Érdekes e kacsákat kutatásuknál megfigyelni, mily gondosan megvizsgálják széles csőrükkel minden egyes levelet, a pázsit szélén mint ásnak mélyen a fű között és még a lepkéket is pusztítják.

**\* Földkeverék fuchsiai számára.** Vegyünk 40 rész hangaföldet, 25 rész komposzt földet 25 rész levélföldet, 10 rész szárított marhaganéjt; vagy 40 rész hangaföldet, 30 rész levél vagy melegágyi földet, 15 rész szárított marhaganéjt. A földneveket nem szabad nagyon megszártani A szárított marhaganéj helyett más finom trágyafé, pl. finoman megszártott szaruforgácsot, párolt esontlisztet, guanot, vagy szárított bromfiganéjt is keverhetünk a többi alkotórészek közé.

**\* A cukor a befőttekben.** A befőtt gyümölcsöz tudvalevőleg igen sok cukrot használnak fel a gazdasszonyok. A felhasználásuk felét pedig megtakaríthatnák! Chemiai vizsgálat alapján ugyanis be van bizonyítva, hogy ha a savanyu gyümölcsöt főzés alatt megcukrozzuk, a benne levő sav a cukornak legalább felét szőlőcukorra változtatja át, mely sokkal kevésbé édes, mint a közönséges cukor. Sokkal célszerűbb, ha a gyümölcsöt előbb megfőzzük és azután cukrozzuk meg.

**\* Öntözés horult időben** igen hasznos dolog, a melyet akkor sem kellene elmulasztani, midőn a legjobb esőre van kilátás. Aorult napokon a levegő hűvös és nedves, az öntöz viz a tajajt jól átjárja, nem párolog el oly könnyen, mint száraz időben s a növényekre éppen olyan jól hat, mintha a földet jól átáztató esőt kapott volna. Ez a munka különben még akkor sem válik feleslegessé, ha az öntözés után eső következik, mert nyáron ritkán esik egyhuzamban annyi eső, hogy a növények elég nedvességet kapjanak. Ha nagyon meleg időben öntöztünk, akkor a föld és a levegő hőmérséklete közt aránytalanság áll be, a föld hidegebb lesz, a levegő pedig száraz és meleg. Az öntöz viz a földet lehűti, de keveset használ, mert hamar elpárolog.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

## HIRDETÉSEK

**Visszamaradt selyemszövetet** 25%—33% és 50% árengedmény mellett az eredeti áról, küld öltönyönként és databonként, bér és vámmentesen HENNEBERG G. (cs. kir. szállító) selyem-gyári raktár ZÜRICHBEN. Mintákkal készséggel szolgál. Megkereső levelekre 10 kros bélyeg.

**Egy zongora (Schweighofer) eladó, Ertekezhetni magyar-utca 49. sz. háznál.**

## Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az 16—34

## „EGYETÉRTÉS”

A mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja Hiteles forrásokból származó értesüléseink gyorsasága, alaposága, rovataink változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „EGYETÉRTÉS”-t népszerűvé. Az országgyűlési tárgyalásokról a leg részletesebb s e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „EGYETÉRTÉS” közöl. **Gazdasági rovata** elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „EGYETÉRTÉS” kereskedelmi s **gazdai tudósításainak** bőségével s alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „EGYETÉRTÉS”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában, **annyi regény olvasmányt ad, mint egy lap sem.** Két, három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredeti, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „EGYETÉRTÉS”-re, melynek előfizetési ára egy órá 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld.

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden.

Az e...  
zet igazi...  
szik hatalm...  
juság szeli...  
kája s biz...  
kerére hőt...  
tanév meg...  
tiszteletek...  
A fej...  
vel bizony...  
tól és tan...  
názialis, al...  
jük, időrol...  
dozatokat...  
jeleül, hog...  
náraiknak...  
kell folytat...  
észleteket...  
mint külön...  
buvárkodó...  
Es a m...  
mat, kitar...  
dön elvár...  
előadásán...  
ben is éle...  
viseljek ma...  
nagyobb igé...  
is. Az ő ma...  
tól, melyet...  
rendkívül so...  
tartása, felf...  
magaviselet...  
adás; a tan...  
men kívül l...

Abrudbány

Az öreg...  
Juonutz) a ka...  
vonulattól eg...  
hogy ő nálla...  
találtatt min...  
gazdag ékszer...  
tulajdon ezüst...  
husréti vastag...  
nagy titokban...  
Midőn a...  
egygyütt a hel...  
Feneser Ohnutz...  
veresen eléáll...  
pillanat alatt...  
ezüst pénz, kiég...  
elraboltatt, ez...  
tisztnek, ugyan...  
szegőjtött és m...  
Pogácsnik a leg...  
Debiluska...  
László, Bulzáék...  
szuljóról, az elő...  
söbben is be a p...  
zéké szerint a ki...  
rablás. Pakurár...  
egyik közlök sz...  
gadásért, a kom...